

ВИБОРЧА ПРОГРАМА

**кандидата на посаду директора Державної науково-педагогічної бібліотеки
України імені В. О. Сухомлинського НАПН України**

Березівської Лариси Дмитрівни

**Державна науково-педагогічна бібліотека України
імені В. О. Сухомлинського сьогодні**

Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України (далі – ДНПБ) – державна галузева бібліотека, створена згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30.10.1999 р. № 2018 шляхом об'єднання двох спеціальних педагогічних бібліотек: наукової бібліотеки Інституту педагогіки АПН України та Центральної освітянської бібліотеки Міністерства освіти України. Бібліотеці присвоєно ім'я В. О. Сухомлинського розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.11.2003 р. № 664-р.

Мета діяльності – проведення наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографіки, історії освіти; науково-інформаційне забезпечення інноваційного розвитку національної освіти; упровадження досягнень науки, найкращого досвіду в практику роботи закладів освіти та їхніх структурних підрозділів – бібліотек; науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, а також сприяння підвищенню професійного, духовного й культурного рівня педагогічних і науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів освіти та інших категорій користувачів.

У структурі – 8 відділів: комплектування та наукового опрацювання документів; наукової організації та зберігання фонду; науково-документного забезпечення, соціокультурної діяльності та міжнародних зв'язків; історії освіти; наукової інформаційно-бібліографічної діяльності; науково-методичного забезпечення діяльності мережі освітянських бібліотек; наукової реферативної та аналітичної інформації у сфері освіти; науково-технічного забезпечення та впровадження комп'ютерних технологій.

Результати наукової діяльності співробітників ДНПБ відображено в майже 2 тис. наукових праць (монографії, посібники, методичні рекомендації, словники, оглядові й довідкові видання, аналітичні та реферативні матеріали, статті) й апробовано під час участі в науково-практичних заходах різного рівня. Бібліотека готує: три серії біобібліографічних посібників («Видатні педагоги України і світу», «Академіки НАПН України», «Ювіляри НАПН України»), «Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки» (щорічно), інформаційно-бібліографічний бюлетень «Нові надходження до Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського»; збірник щорічної звітної науково-практичної

конференції «Інформаційне забезпечення сфери освіти України», електронні наукові періодичні видання: «Науково-педагогічні студії», «Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського».

Універсальний книжковий фонд ДНПБ нараховує приблизно 600 тис. документів на традиційних та електронних носіях переважно педагогічної й психологічної тематики. Особлива його частина (28 081 документ) – рідкісні видання педагогічного, психологічного й історико-культурного напрямку другої половини 19 – поч. 20 ст., що належать до національного культурного надбання України. Функціонують кілька читальних залів: загальний, дисертаційний, Фонду В. О. Сухомлинського, кабінет бібліотекознавства, персональний та міжбібліотечний абонементи. Із 2016 р. працює кімната-музей рідкісної книги – творча лабораторія, де здійснюється науково-дослідна, культурно-освітня й виставково-експозиційна діяльність. За підтримки програми ЄС Еразмус+ (Жан Моне) у 2017 р. створено Пункт європейської інформації «Все про Європу». 2018 р. розгорнуто музейну експозицію «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України: історія і сучасність (друга половина ХІХ – початок ХХІ століття)».

Результати діяльності бібліотеки в інформаційному просторі презентує двомовний портал, через який надано доступ до галузевих ресурсів (Науково-педагогічна електронна бібліотека, електронний каталог (бази даних), віртуальні інформаційно-бібліографічні ресурси), міжнародних баз даних тощо. Сформовано галузевий сегмент у загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» та українському реферативному журналі «Джерело».

ДНПБ надає такі послуги: електронна доставка документів, замовлення документів через електронний каталог, довідково-консультаційна служба «Запитай бібліотекаря», індексування документів за Універсальною десятковою класифікацією, інформаційний супровід масових заходів тощо. В установі розроблено систему науково-практичних, культурно-освітніх і художньо-мистецьких заходів (книжкові тематичні та персональні виставки, літературно-музичні композиції, зустрічі з діячами освіти, культури). Бібліотека проводить презентації, співпрацює з громадськими організаціями (Всеукраїнська асоціація імені Василя Сухомлинського, Українська бібліотечна асоціація, Українське товариство Я. Корчака, громадська спілка «Українська асоціація освіти дорослих»), науковими інститутами НАПН України, закладами освіти, Київською малою академією наук України, Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського та іншими бібліотеками, Педагогічним музеєм України. Реалізовує науково-практичні проекти: науково-педагогічний лекторій «Інформаційне забезпечення інноваційного розвитку освіти й науки», постійно діючий науково-методологічний семінар «Наукова бібліотека та якість сучасної освіти», «Бібліометрика педагогічної науки», база даних «Національна академія педагогічних наук України».

Діяльність ДНПБ спирається на основоположні документи: Статут ДНПБ, Стратегія розвитку ДНПБ на 2017–2026 рр., закони України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про бібліотеки і бібліотечну справу», Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року, Програма спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2017–2020 рр., Указ Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року».

В основу виборчої програми покладено положення Стратегії розвитку ДНПБ на 2017–2026 рр., розробленої під моїм керівництвом (схвалено вченою радою 27 березня 2017 р., протокол № 6).

Основні принципи діяльності ДНПБ:

- доступність інформації;
- науковий підхід в організації діяльності та прийнятті управлінських рішень;
- наступність, зважений підхід до впровадження інновацій;
- читачецентризм;
- відкритість у передаванні професійних знань і досвіду бібліотекам мережі;
- раціональне використання кадрових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів.

Пріоритетні напрями діяльності ДНПБ та завдання для їх реалізації:

1. Проведення наукових досліджень.
2. Формування системи галузевих інформаційних ресурсів ДНПБ.
3. Науково-інформаційне забезпечення сфери освіти, педагогіки та психології.
4. Координування й науково-методичне забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.
5. Розвиток соціокультурної, міжнародної діяльності.

1. Проведення наукових досліджень

Мета наукової роботи ДНПБ – одержання та впровадження суспільно корисних наукових результатів досліджень у практичну діяльність задля ефективного науково-інформаційного забезпечення сфери освіти, педагогіки, психології.

Завдання:

1. Організація та проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографіки, історії освіти.

2. Активізація наукових досліджень рідкісних видань іноземними мовами, що становлять національне надбання України, з використанням кімнати-музею рідкісної книги ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як творчої лабораторії.

3. Зростання кількості публікацій науковців у закордонних наукових журналах, зокрема тих, що входять до наукометричних баз даних (Scopus, Web of Science, Web of Science Core Collection).

4. Удосконалення впровадження результатів наукових досліджень.

5. Організація системи підвищення кваліфікації та стажування наукових працівників, зокрема відкриття аспірантури, розвиток наукових шкіл, підвищення результативності участі молодих науковців у конкурсах на отримання державних стипендій і нагород.

6. Розвиток наукових електронних видань на базі «Відкриті журнальні системи» (OJS), входження їх до бібліометричних та наукометричних баз даних.

7. Підтримка діяльності Ради молодих вчених.

8. Проведення на базі бібліотеки всеукраїнських і міжнародних заходів, присвячених актуальним питанням інформаційного забезпечення сфери освіти, книгознавства, історії освіти.

2. Формування системи галузевих інформаційних ресурсів ДНПБ

Мета – збереження наявного бібліотечного фонду, розвиток галузевого інформаційного ресурсу вітчизняних документів і документів іноземними мовами на різних носіях інформації та надання до нього вільного й багатоаспектного доступу.

Завдання:

1. Формування фонду фаховими українськими та зарубіжними документами на різних носіях інформації, а також надання доступу до світових електронних баз даних.

2. Удосконалення системи заходів щодо поповнення бібліотечного фонду: закупівля документів, отримання обов'язкового примірника, моніторинг книжкового ринку, книгообмін із бібліотеками, видавництвами та іншими установами й організаціями, авторами тощо.

3. Забезпечення типовидового та змістового розкриття інформаційних ресурсів книгозбірні.

4. Удосконалення інформаційно-пошукової системи бібліотеки.

5. Надання вільного доступу до інформаційних ресурсів книгозбірні через єдиний пошуковий інтерфейс (електронний каталог, Науково-педагогічна електронна бібліотека).

6. Збереження бібліотечного фонду відповідно до сучасних вимог і норм.

7. Інтенсивне введення до обігу наявних інформаційних ресурсів завдяки створенню електронних копій видань із актуальних питань освіти й надання до них доступу через Науково-педагогічну електронну бібліотеку ДНПБ із дотриманням авторських прав.

8. Створення цифрового контенту рідкісних видань.

3. Науково-інформаційне забезпечення сфери освіти, педагогіки та психології

Мета – розвиток системи науково-інформаційного забезпечення сфери освіти, педагогіки, психології в умовах глобальних інформаційних впливів; формування інноваційної моделі бібліотеки, здатної ефективно забезпечувати сучасні потреби користувачів у бібліотечно-інформаційних продуктах та послугах на основі широкого застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; орієнтація на інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів для сприяння інформатизації й інтелектуалізації суспільства.

Завдання:

1. Ефективне та якісне науково-інформаційне забезпечення загальнодержавних і галузевих наукових програм і проєктів, що реалізують наукові установи НАПН України.

2. Розроблення концепцій, стратегій, програм та інших документів стосовно науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку наук про освіту, педагогіки й психології, освітньої практики та бібліотечної справи України.

3. Упровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема модернізація системи віртуальної довідкової служби, електронного замовлення документів, розширення переліку інформаційних послуг; перебудова системи обслуговування користувачів завдяки впровадженню сучасних інформаційних технологій у процеси отримання, оброблення, зберігання й передавання інформації, оформлення попереднього замовлення документа та його доставляння до користувача.

4. Створення сприятливого, комфортного середовища в бібліотеці, що відповідає сучасним потребам користувачів, зокрема осіб із особливими потребами.

5. Запровадження системи оцінки ефективності роботи бібліотеки за статистичними показниками.

6. Розширення інформаційно-реферативного контенту освітньої, педагогічної, культурної та інших галузей знань.

7. Налагодження ділового партнерства.

8. Підвищення рівня інформаційної культури користувачів завдяки впровадженню системи навчання їх сучасних методів навігації в електронному каталозі.

4. Координування й науково-методичне забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України

Мета – інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України. Нині вона налічує понад 15 тис. книгозбірень. Узгодженість функціонування освітянських бібліотек як єдиної системи забезпечують єдина нормативно-правова та інструктивна база, координування й кооперування бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів, зведене планування науково-методичної, науково-дослідної та інформаційно-видавничої діяльності, єдині підходи до створення й використання галузевого інформаційного ресурсу в традиційній та електронній формі, а також його інтегрування в національний і світовий інформаційний простір.

Завдання:

1. Здійснення на експериментальній основі наукових досліджень із проблем інноваційного розвитку освітянських бібліотек задля виявлення нових форм та методів науково-методичного забезпечення.

2. Модернізація системи підвищення кваліфікації фахівців освітянських бібліотек.

3. Сприяння інноваційному розвитку спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України.

4. Оновлення або розроблення спільно з МОН України офіційних документів щодо науково-методичного забезпечення бібліотек.

5. Розроблення стратегії перспективного розвитку мережі освітянських бібліотек у контексті впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа».

6. Створення електронного ресурсу «Нова українська школа» на вебпорталі ДНПБ із метою оперативного інформування учасників освітнього процесу.

5. Розвиток соціокультурної діяльності

Мета – формування в суспільстві розуміння ролі ДНПБ у національно-культурному розвитку держави; сприяння підвищенню її іміджу в суспільстві; задоволення інформаційних і соціокультурних потреб користувачів, організація їхнього раціонального й змістовного дозвілля, створення умов для самореалізації та самоосвіти кожного індивідуума, розкриття його здібностей через реалізацію інформаційно-просвітницької, пізнавальної, культурно-виховної, комунікативно-виховної, комунікативно-організаційної, практично-дієвої, розважальної, естетичної, творчої та релаксаційної функцій книгозбірні.

Завдання:

1. Реалізація просвітницьких проєктів, установлення широкого спектра соціокультурного співробітництва ДНПБ із науковими установами НАПН України, МОН України, іншими науковими установами та закладами освіти, громадськими організаціями, представниками ЗМІ.

2. Налагодження міжнародної співпраці шляхом участі в міжнародних проєктах, програмах візитів й обмінів, проведення спільних із зарубіжними інституціями культурно-освітніх заходів.

3. Організація науково-інформаційних і культурно-освітніх заходів (науково-педагогічний лекторій, круглі столи, педагогічні ради, художньо-мистецькі виставки, презентації, тренінги, майстер-класи тощо), що сприяють формуванню національної самосвідомості й патріотизму, підтримці національних традицій і державної мови, доступу до інтелектуального, наукового, культурного надбання народу України.

4. Розвиток рекреаційного та реабілітаційного потенціалу бібліотеки, можливостей бібліо- й арттерапії.

5. Популяризація всіх напрямів діяльності бібліотеки в соціальних мережах, у ЗМІ.

Реалізація пріоритетних напрямів розвитку ДНПБ можлива за умови розв'язання таких першочергових науково-організаційних і практичних завдань:

1. Підвищення якості відображення проміжних результатів досліджень та висвітлення їх у наукових виданнях, інформаційно-аналітичних матеріалах, оглядах.

2. Продовження інтегрування ДНПБ із науковими установами, закладами освіти, бібліотеками, громадськими організаціями, зокрема міжнародними, відповідно до основних напрямів діяльності.

3. Збереження унікального кадрового потенціалу, становлення нової генерації наукових кадрів шляхом підвищення їхньої кваліфікації (навчання в аспірантурі, докторантурі та захист дисертацій, організація наукового стажування); розвиток наукових шкіл бібліотеки, підтримка роботи Ради молодих вчених тощо.

4. Активізація міжнародного співробітництва, участі ДНПБ у міжнародних дослідницьких та освітніх проєктах і програмах, вивчення й упровадження інноваційного світового досвіду щодо розвитку бібліотек як науково-інформаційних центрів.

5. Забезпечення представлення наукових періодичних видань ДНПБ у наукометричних і реферативних базах, а також підвищення їхніх імпакт-факторів.

6. Надання доступу до профільних зарубіжних видань та наукометричних баз даних SCOPUS, Web of Science тощо.

7. Інтенсифікація інформатизації ДНПБ через запровадження електронного документообігу, модернізацію локальних мереж і серверів, упровадження хмарних технологій із можливістю використання ліцензійних програмних засобів.

8. Сприяння формуванню академічної корпоративної культури на основі базових цінностей НАПН України.

9. Удосконалення матеріально-технічної бази.

Реалізація програми з урахуванням нових змін у сфері освіти та інформаційних викликів у цифрову епоху сприятиме утвердженню ДНПБ як потужного наукового, науково-інформаційного, науково-методичного, культурно-освітнього центру України, подальшому формуванню її позитивного іміджу в суспільстві.

Зобов'язуюся здійснювати керівництво установою відповідно до наведеної вище програми.

Усвідомлюю всю складність роботи в сучасних умовах, але сподіваюся на дієву підтримку колективу задля примноження здобутків ДНПБ, підвищення її авторитету в НАПН України зокрема та в Україні й за її межами загалом.

Доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України

Л. Д. Березівська